

Sygn. akt I KZ 14/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie **W. J.**,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 30 września 2021 r.
zażalenia prokuratora,
na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P.,
z dnia 10 marca 2021 r., sygn. akt KO (...)
w przedmiocie stwierdzenia nieważności orzeczenia

postanowił:
uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę
Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego
rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Marynarki Wojennej w G. wyrokiem z dnia 23 grudnia 1985 r., sygn. akt Sm (...), uznał W.J. za winnego tego, że:

„będąc zobowiązany, zgodnie z kartą powołania nr (...) wystawioną przez WKU w G. dnia 3.10.1985 r. do odbycia zasadniczej służby wojskowej w JW (...) w L., działając w celu trwałego uchylenia się od pełnienia tej służby, w dniu 26.10.1985 r. nie zgłosił się w tej jednostce wojskowej, lecz samowolnie przebywał poza nią do dnia 15.11.1985 r.”,

tj. o popełnienia przestępstwa z art. 231 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony PRL i za ten czyn skazał go na karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok ten został zaskarżony rewizją przez obrońcę oskarżonego.

Po jej rozpoznaniu, Sądu Najwyższego wyrokiem z dnia 18 lutego 1986 r., sygn. akt Rw. 52/86, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, a następnie postanowieniem z dnia 30 września 1986 r., sygn. akt Sn.15/86, na podstawie art. 4 ustawy z dnia 17 lipca 1986 r. *o szczególnym postępowaniu wobec sprawców niektórych przestępstw*, darował W.J. orzeczoną wobec niego karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Pełnomocnik W.J., wnioskiem z dnia 16 października 2020 r. wystąpił do Wojskowego Sądu Okręgowego w P. o stwierdzenie nieważności powyższych wyroków i o zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawcy.

Wojskowy Sąd Okręgowy w P., postanowieniem z dnia 10 marca 2021 r., sygn. akt Ko (...), na podstawie art. 1 ust.1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o *uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego*, stwierdził nieważność wyroku b. Sądu Marynarki Wojennej w G. z dnia 23 grudnia 1985 r., sygn. akt Sm (...).

Od powyższego postanowienia Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu zażalenie wniósł Prokurator Wydziału do spraw Wojskowych Prokuratury Okręgowej w P., który zaskarżając postanowienie w całości na niekorzyść wnioskodawcy W.J., zarzucił:

„błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, a polegający na błędnym ustaleniu, że zaistniał adekwatny związek przyczynowo- skutkowy pomiędzy działalnością opozycyjną W.J. a wydaniem wobec niego skazującego wyroku byłego Sądu Marynarki Wojennej w G. z dnia 23.12.1985 r., sygn. Sm (...), co skutkowało niesłusznym uznaniem, że wzmiankowany wyrok skazujący stanowił wyraz represji karnej z powodu jego działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wskazuje, że wyrok ten zapadł wyłącznie z powodu – motywowanego głównie przekonaniem pacyfistycznymi – uchylania się przez W.J. od obowiązku pełnienia służby wojskowej i pozostawał bez związku z jego działalnością opozycyjną o charakterze niepodległościowym, oraz prowadzi do konstatacji, że

unieważnienie ww. wyroku byłego Sądu Marynarki Wojennej w G. było niezasadne, albowiem w realiach przedmiotowej sprawy nie zmaterializowały się – określone w ustawie z dnia 23.02.1991 r. *o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego Państwa Polskiego* (Dz.U. z 2020 r. poz. 1820 t.j.) – przesłanki uzasadniające stwierdzenie nieważności przywołanego orzeczenia byłego Sądu Marynarki Wojennej w G.”.

Prokurator podnosząc taki zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia o stwierdzeniu nieważności wyroku byłego Sądu Marynarki Wojennej w G. z dnia 23.12.1985 r., sygn. akt Sm (...), i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Wojskowy Sąd Okręgowy w P..

Sąd zważył, co następuje.

Zażalenie wniesione przez prokuratora jest zasadne.

W pełni bowiem należy zgodzić się z argumentacją wskazaną w uzasadnieniu zażalenia, że Wojskowy Sąd Okręgowy w P. rozpoznając wniosek pełnomocnika W.J. o stwierdzenie nieważności wyroku b. Sądu Marynarki Wojennej w G., nie wykazał dostatecznie, aby skazanie tym wyrokiem było represją karną za działalność wnioskodawcy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, nie jedynie reakcją karną na popełnienie przez niego czynu z art. 231 ust. 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. *o powszechnym obowiązku obrony PRL*, polegającego na uchyleniu się od służby wojskowej. Słusznie zauważ również prokurator, że odmowa pełnienia służby wojskowej nie może być samoistną i skuteczną przesłanką unieważnienia orzeczenia w trybie ustawy lutowej, gdyż nie można stawiać znaku równości pomiędzy tego rodzaju postępowaniem a działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, o której mowa w tej ustawie. Podobnie nie można również stawiać znaku równości pomiędzy działalnością polityczną, na którą wskazuje Sąd w zaskarżonym postanowieniu, a działalnością niepodległościową.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd winien przeprowadzić dokładną analizę okoliczności wynikających z akt historycznych, zeznań wnioskodawcy oraz materiałów uzyskanych z IPN, w tym wskazać charakter organizacji „W.”, celem wykazania ewentualnego związku przyczynowo -skutkowego pomiędzy

działalnością niepodległościową, jeżeli taką wnioskodawca prowadził, a skazaniem za odmowę służby wojskowej jako przejawem represjonowania za taką działalność. Związek taki musi być jednoznacznie wykazany, nie można go natomiast domniemywać.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

as